

Eva Röse: Tal 1 år efter #tystnadtagnings och #metoo

Talare

Eva Röse
Skådespelare, programledare

Datum

7 november 2018

Plats

TCO, Stockholm

För ett år sedan satt jag i min loge på dramaten och SMSade febrigt med några mina kollegor. Vi visste att vi satt på en bomb som skulle detonera någon dag senare. När vi, skådespelerskorna, gick ut med vårt upprop och vårt manifest i Svenska Dagbladet under hashtaggen #tystnadtagnings.

Vi hade väntat länge, för länge. Vissa av oss hade väntat hela livet. Explosionen som följde var som vi vet enorm och #tystnadtagnings utlöste en lavin av berättelser som forsade fram likt en ostoppbar vårflod efter tusen år i permafrost.

TVå veckor senare läste vi upp våra vittnesmål på teaterscener runt om i Sverige. Hundratusentals kvinnor följde, och som vi vet 64 olika yrkesgrupper samlade sig och sa: Det räcker nu. Vi har fått nog.

Denna mäktiga rörelse är bortom tid och rum. Och det här är kollektivets styrka. Omöjlig att kuva, omöjlig att stoppa och omöjlig att skrämja. Vi har bara börjat, som vi vet, och vi kommer inte att vara tysta. Inte så länge sexism, rasism, homo-, trans- och funkofobi råder på våra arbetsplatser och i våra skolor och i vårt samhälle.

Vi rustade oss med fakta, statistik och våra erfarenheter. Och visar att #metoo inte handlar om att peka ut enskilda individer, utan det handlar om att detta sker överallt. Varje dag, varje timme, varje minut, på alla arbetsplatser i alla samhällen, jorden runt.

Om vi vill få ett slut på det här på riktigt så måste vi ändra strukturerna och fokusera på de strukturer som gör det möjligt. Jämlikhet är inte, för guds skull, en åsiktsfråga, det är inte en ideologi och det är inte förhandlingsbart. Det ska vara nolltolerans på skolor och arbetsplatser för alla former av förtryck. Och skammen ska läggas, så klart, där den hör hemma, hos förövarna, men också hos

dem som gör det möjligt. Goda intentioner räcker inte, om inte vi alla på riktigt står upp och protesterar mot orättvisor så är vi en del av problemet. Jag är en del av problemet och du är också en del av problemet. Och nej, vi gör inte tillräckligt.

Vi måste öva oss på civillurage för det är sjukt läskigt. Som teaterchefen sa: Ja, vi måste öva oss på dålig stämning. Dagligen. Vi måste öva hur det känns och säga ifrån på parmiddagen, fredagsmötet, i lunchrummet, under långpromenaden, med vännerna, föräldrarna. Vi är alldeles för tysta. Om vi på riktigt vill motverka morgondagens #metoo-berättelser så är jag helt inne på Linnéas linje. Vi måste faktiskt stoppa porrens kontakt ute med våra barn. Om inte vi vill se nya #metoo-berättelser om tio år. Vi måste fatta hur förövare och attityder skapas. Jag vill, och många med mig, att vi ska införa porrfiler i skolor och på förskolor, att det inte finns är ett dåligt skämt. Jag ska inte ta den här debatten nu, men jag kommer gärna tillbaka. Och sju år i för lång tid. Jag ska ryta mer, men nästa tillfälle.

För mig personligen blev förra hösten inte bara en yttre omvälvande händelse i Sverige utan också en inre uppgörelse. Det var som att dra undan mattan och rullgardinen på samma gång. Hur hade jag kunnat tro att det här var någonting som jag måste finna mig i? Parera. Förhålla mig till. Jag som alltid anser mig stark. Jag som alltid förhållit mig och bemött härskarteknik, maktstrukturer, orättvisor, vidriga övertramp, med humor, skinn på näsan, en rapp unga, jävligt snabba fötter och teflonmentalitet.

Hur hade jag kunnat låta det här ske? Jag insåg förtvivlat hur många år av mitt liv jag ägnat mig åt att hålla mig flytande. I en värld där jag och mina systrar har betraktats som villebråd. Där vi har bedömts, bemötts och avlönats på ojämlika grunder. Från lågstadiet och framåt.

Det här handlar om att skapa en bättre värld för oss alla. Vi bor i ett land där vi inte blir fängslade för våra åsikter än. Det är därför vi inte kan vara tysta. Vi måste använda våra röster. Vi måste använda dem för de som inte kan. Jag menar valet i höstas var väl ganska tydligt, tyvärr. Det visade mig med all önskvärd tydlighet Hur högt upp på agendan #meetoo kom. Inte en enda gång hörde jag det diskuteras. Bland annat diskuterade vi en sänkt abortvecka. Det diskuterades. Men inte nästan någonting om jämlikhet, mäns våld mot kvinnor.

Några av er här idag har mer makt än andra. På er vilar ett tyngre ansvar. Vi måste kunna kräva av våra chefer, arbetsgivare och lärare att de är kompetenta och insatta i de här frågorna. Vi måste rannsaka oss själva och se till vår del av maskineriet. #metoo handlar om maktmissbruk. Och det kan ta sig olika uttryck, som vi vet. Det handlar inte bara om fysiska övergrepp utan lika mycket om attityder och mönster. Om rädslor och glastak. Om vi är 50 procent av befolkningen, ja, vi vill faktiskt ha 50 procent av makten och av pengarna. Vi kommer aldrig bli lika inför lagen så länge ojämlik, ojämsälld lönesättnng råder.

Och vi måste börja i tid. Låt värdegrund, livskunskap, jämställdhet bli obligatoriska ämnen i skolan. Det handlar om att vi ska skapa en värld som är bättre för alla. Det handlar om att inte bara ha symbolpolitik, vi sätter en stämpel för att vi ordnade någonting, vi kanske går med en liten badge, vi säger att vi är engagerade, men det är vi inte. Vi är inte det tillräcklig mycket. Jag tror att jag är det. Jag gör inte heller tillräckligt mycket, jag är med dig där, Linnéa. Vi alla måste rannsaka oss och fatta att vi måste göra mycket, mycket mer. Även vi som går i bräschén. Man skulle önska ändå att många fler följde med. Det är därför det är mäktigt och roligt att få vara här den här morgonen, för att ni har initierat detta. Jag skulle önska att systrarna från de här 64 uppropén också var här. Kan vi se till det nästa år? En applåd för det. Tack.

Jag drömmer om en värld där vi kan vara friare, mindre rädda och mer oss själva. Där respekt, tolerans och empati är grundläggande. Där vår styrka inte ses som ett hot, och vår storhet inte behöver betyda att någon annan blir mindre. Och låt mig vara tydlig: Det här är inte ett krig mellan könen. Det är inte män mot kvinnor, kvinnor mot män. Det här är en global rörelse för mänskliga rättigheter. Vi har tagit det här steget nu och vi har börjat med att bryta tystnaden.

Och jag vill tacka er för att ni är här och för att att ni lyssnar. I går talar jag i riksdagen. Det var två män i salen. Meditera över det jävla faktum att det var två män i salen. När ska folk fatta att de så kallade kvinnofrågorna inte är kvinnofrågor utan mansfrågor?

Vi tar ändå de här stegen. Jag vill naturligtvis tacka er män som är här, men vi ska inte slå oss själva på bröstet. Vi tar de här stegen för de som gick före oss och för de som kommer efter. Än en gång för våra systrar, för våra bröder, för våra

söner och döttrar. Och det finns ta med fan ingen väg tillbaka in i mörkret.

Känn på det mäktet, mina damer och herrar. Tack så mycket!

Taggar

#metoo, 2010-tal, 2018, Kvinna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/eva-rose-tal-1-ar-efter-tystnadtagning-och-metoo>